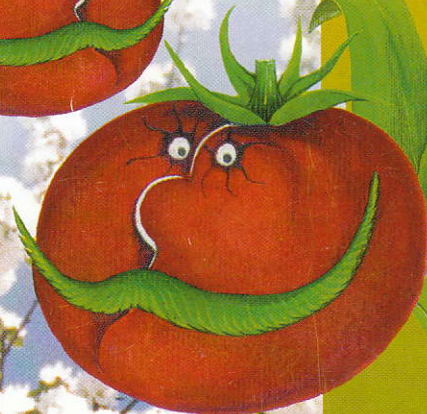
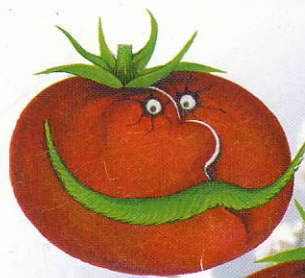
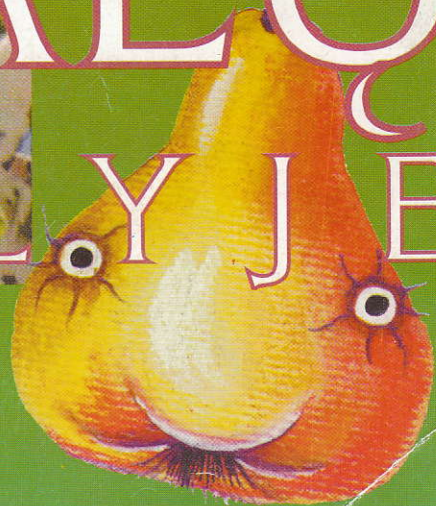
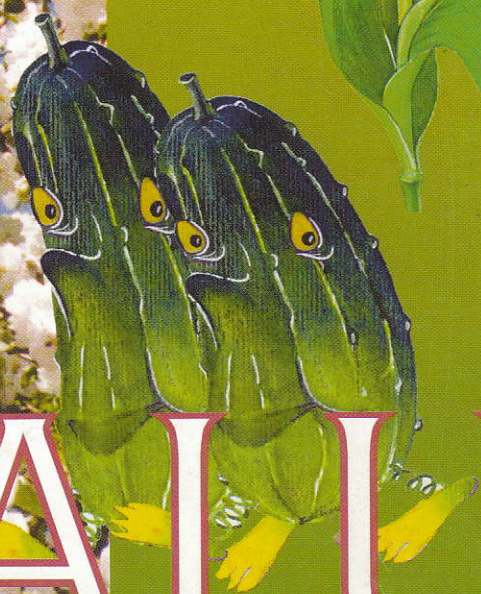

ALDONA VAIČIULIENĖ

AUGALŲ PASAULYJE

Gėlės. Daržo ir sodo augalai

ALDONA VAIČIULIENĖ

AUGALŲ
PASAULYJE

Gėlės. Daržo ir sodo augalai

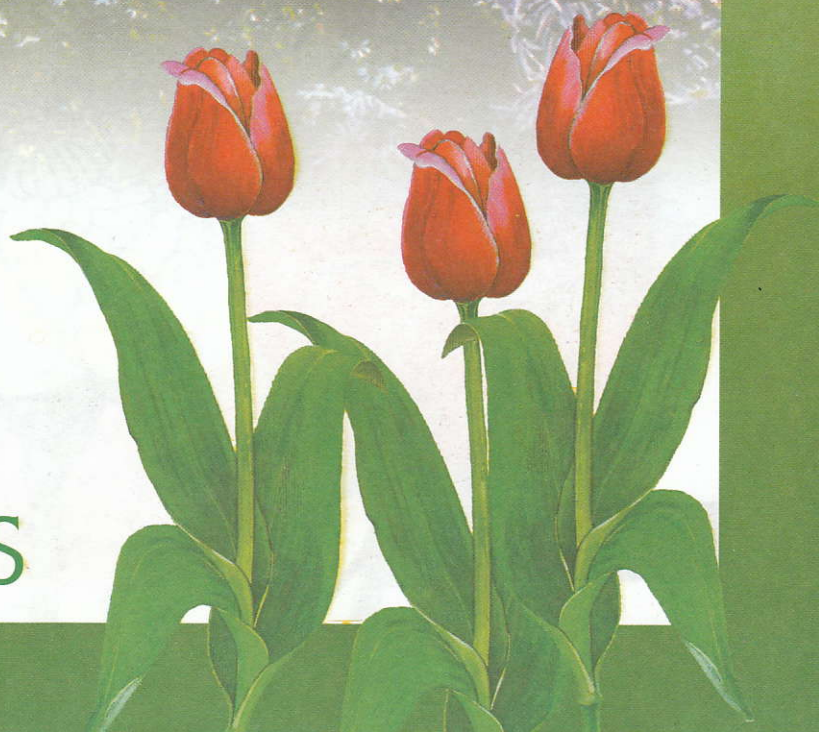

Kaunas „Šviesa“ 1998

Gėlyne auga daug įvairių gėlių.
Viena nuo kitos jos skiriasi lapų
ir žiedų forma, spalva, dydžiu.

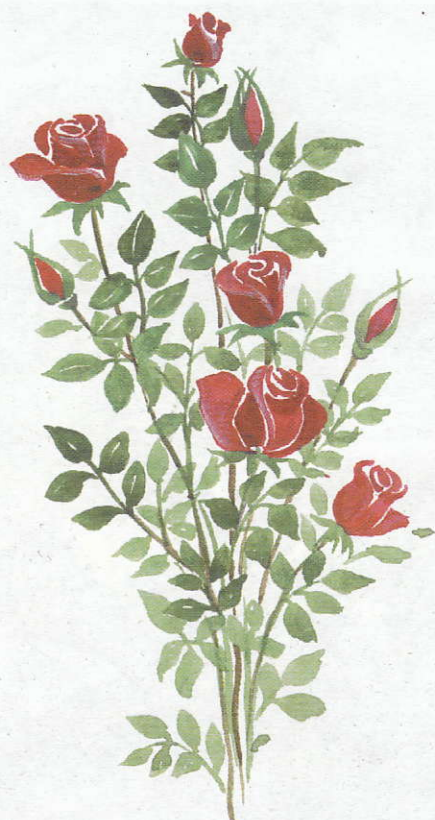
G Ė L Y N A S

Palygink rožių krūmus. Kuo jie panašūs? Kuo skiriasi?

ROŽĖS

4

Kurie rožių žiedai didesni, kurie – mažesni?
Kokios spalvos žiedai?

ROŽIŲ ŽIEDAI

Suskaičiuok, kiek kurios spalvos begonijos žiedų yra:

BEGONIJS ŽIEDAI

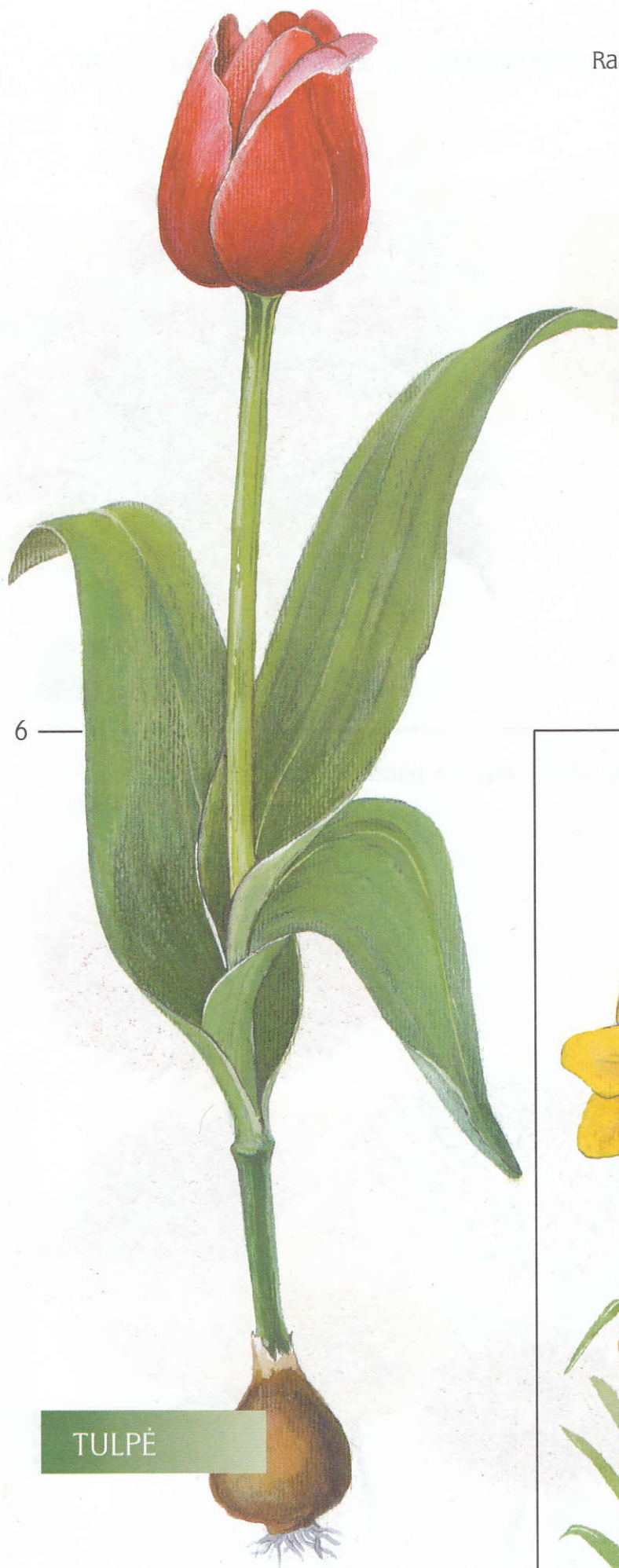
5

Palygink jurgino ir begonijos žiedus bei lapus. Kuo jie panašūs? Kuo skiriasi?

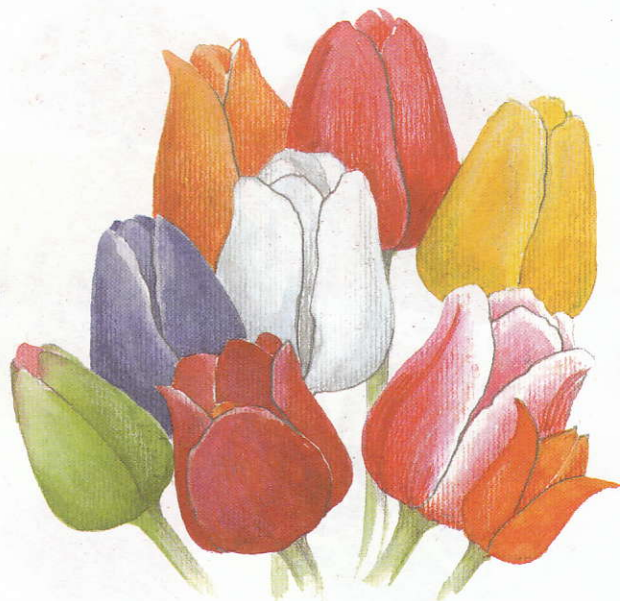

JURGINAI

Rask skirtumus:

TULPĖ

TULPIŲ ŽIEDAI

Palygink narcizų žiedus ir lapus su tulpių žiedais ir lapais:

NARCIZŲ ŽIEDAI

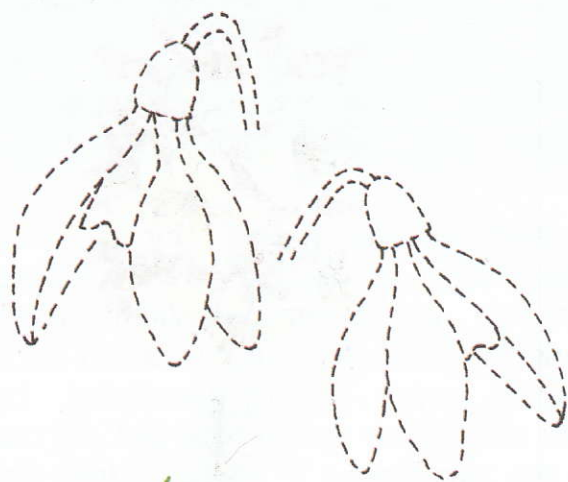
Kurie žiedai visai tokie pat?

KROKAI

7

SNIEGUOLĖS

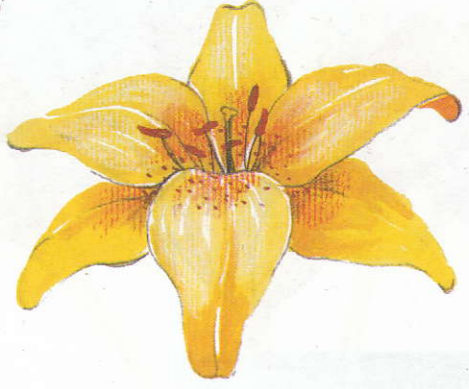
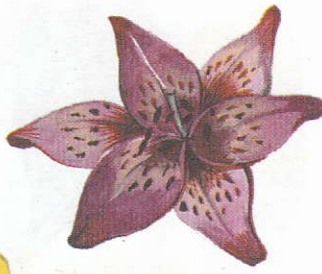
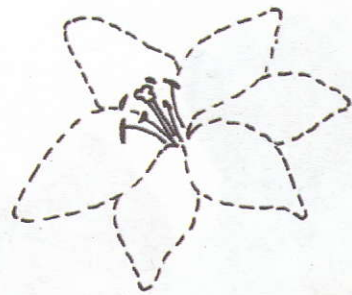
BALTOJI SNIEGUOLĖ

Pasigrožėk gėlėmis.
Palygink
jų žiedus
ir lapus:

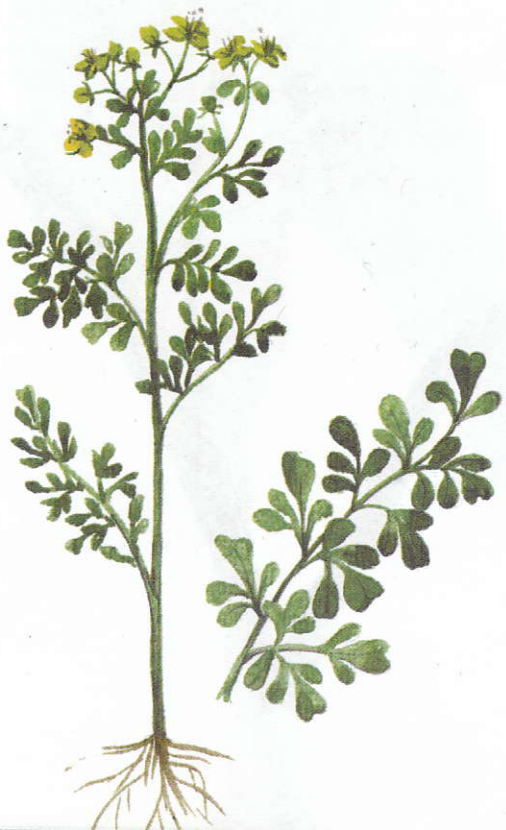

LELIJA

Kuris lelijos žiedas didžiausias,
kuris – mažiausias?

8

RŪTA

KARALIŠKOJI LELIJA

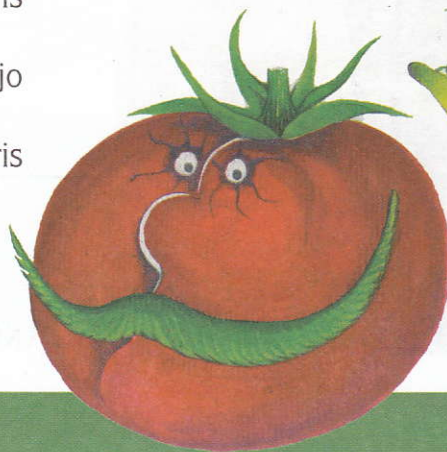

Daržo augalai vienas nuo kito skiriasi spalva, lapų ir vaisių forma. Vieni jų pailgi, kiti – apvalūs, vieni – didesni, kiti – mažesni.

Kaip atsirado pirmasis pasaulyje daržas? Jo pradžia tokia. Į šiukšlių krūvą, esančią prie laukinio žmogaus trobelės, su daržovių likučiais pateko ir prinokusių sėklų. Jos ėmė augti. Sužaliavusi šiukšlių krūva žmogui patiko tuo, kad buvo patogiu rinkti derlių prie namų slenksčio. Tada jis panorė pats sėti ir sodinti. Kad niekas nemindžiotų želmenų, žmogus sugalvojo pasėlius aptverti. Štai iš kur kilę žodžiai *aptvaras*, *daržas*.

Prieš du tūkstančius metų senoliai pasėjo pirmuosius ridikus.

Pirmieji kopūstai buvo išvirti prieš keturis tūkstančius metų.

DARŽAS

Kokios formos agurko lapai ir vaisiai?
Palygink juos su pomidoro lapais ir vaisiais:

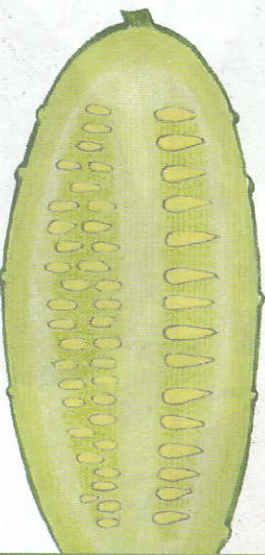
AGURKAS

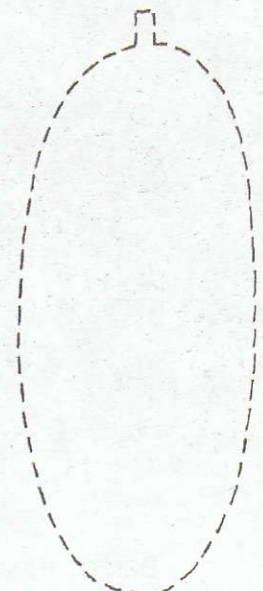
AGURKO ŽIEDAI

AGURKO VAISIUS

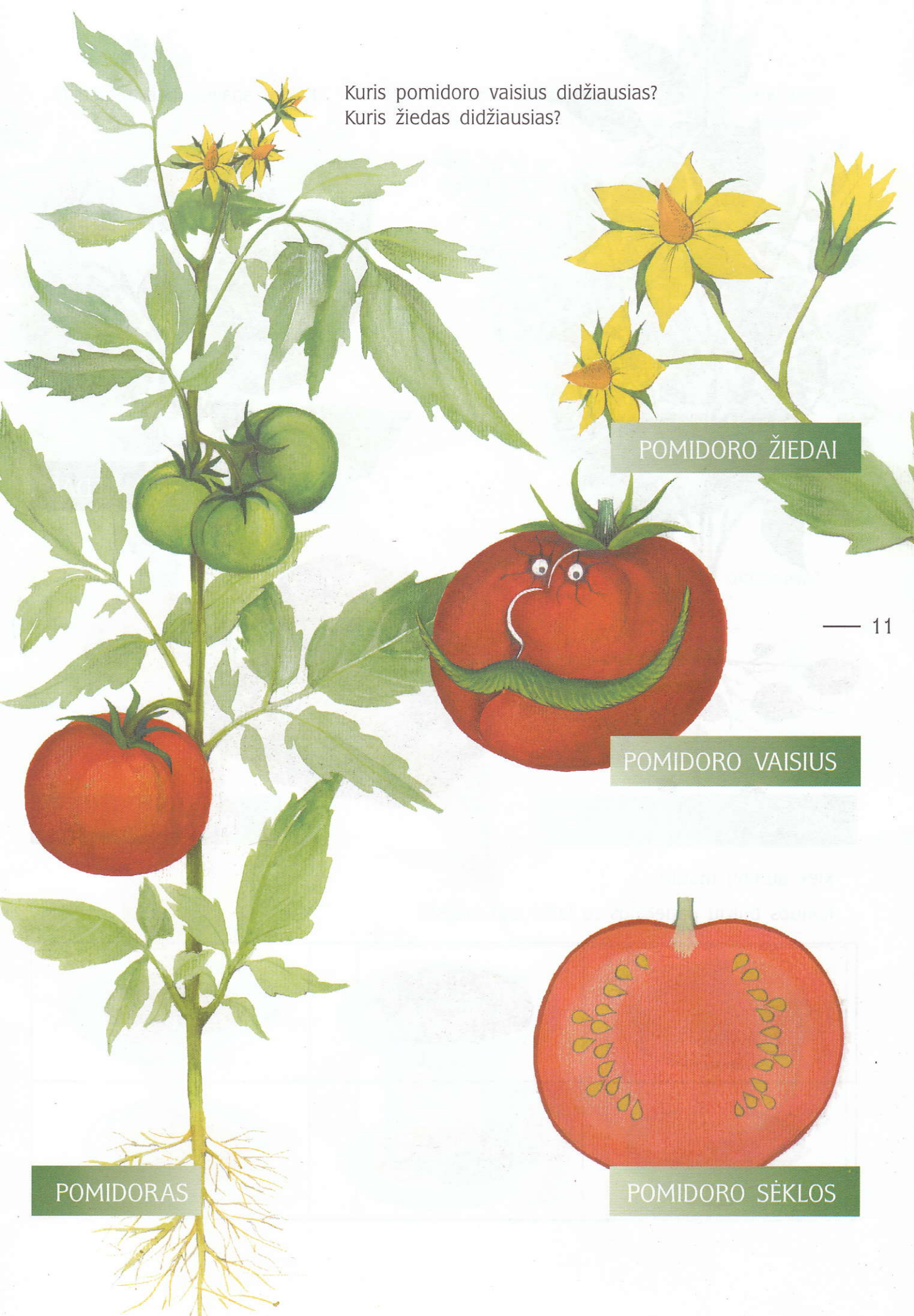

AGURKO SĖKLOS

AGURKO DYGIMAS IR AUGIMAS

Kuris pomidoro vaisius didžiausias?
Kuris žiedas didžiausias?

POMIDORO ŽIEDAI

POMIDORO VAISIUS

POMIDORO SĖKLOS

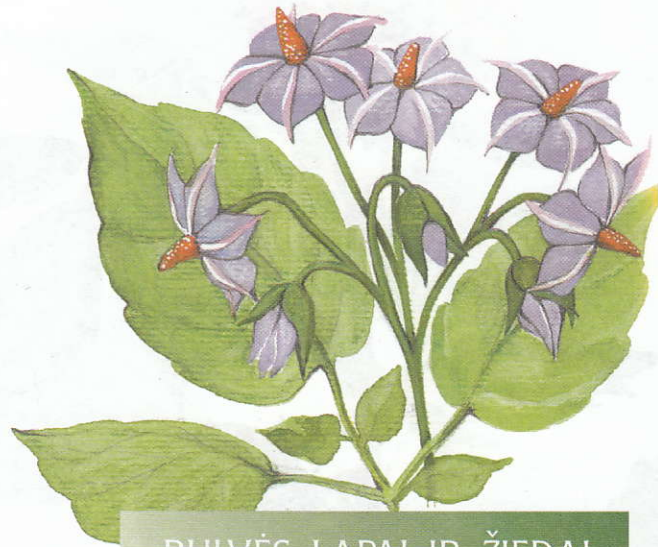
POMIDORAS

Kokios spalvos bulvės žiedai?

12 —

BULVĖ

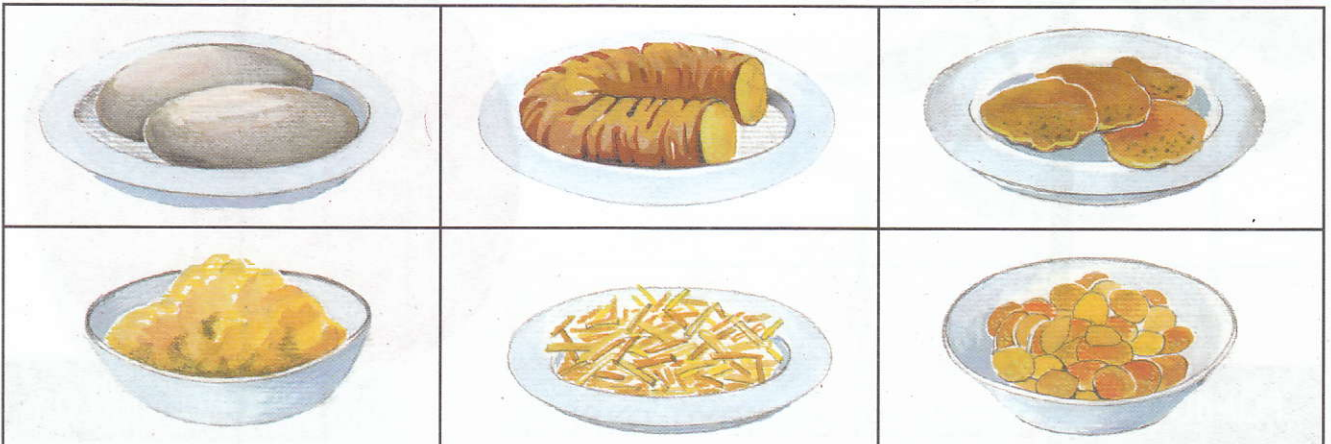
BULVĖS LAPAI IR ŽIEDAI

BULVĖS GUMBAI

Kiek gumbų matai?

Kuriuos bulvių patiekalus tu labiausiai mėgsti?

Morkos lapai pailgi, siauri, karpyti. Palygink juos su bulvės lapais. Kuo skiriasi šių augalų lapai?

MORKA

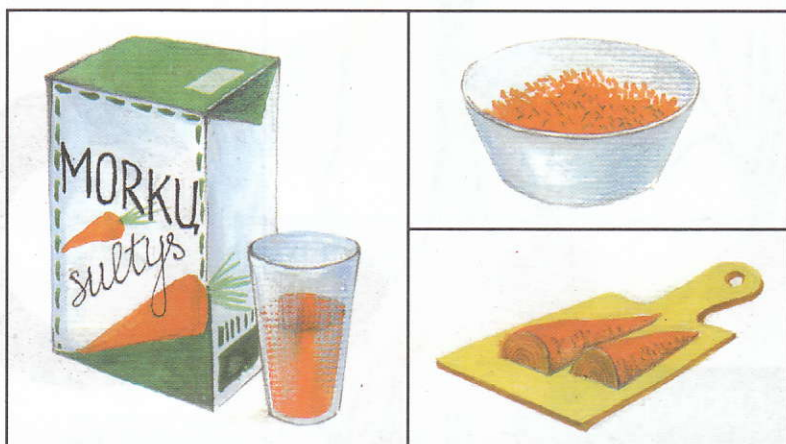
MORKOS LAPAI

Kuri morka didžiausia?

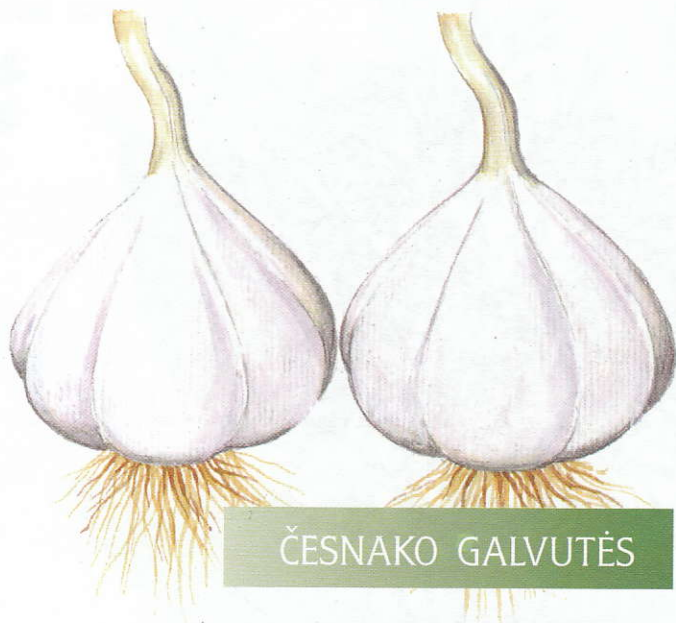
13

MORKOS ŠAKNIAVAISIAI

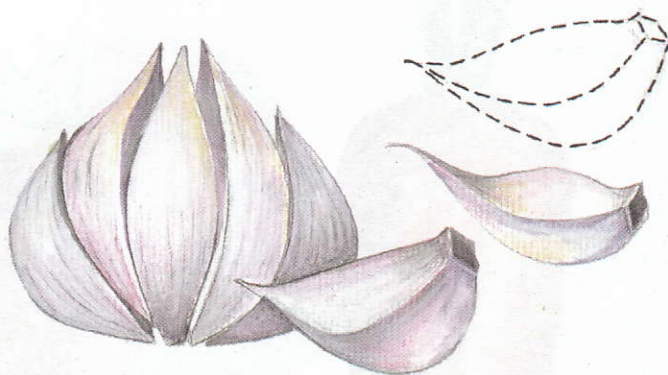

Palygink česnaką su svogūnu. Kuo jie skiriasi?

14 —

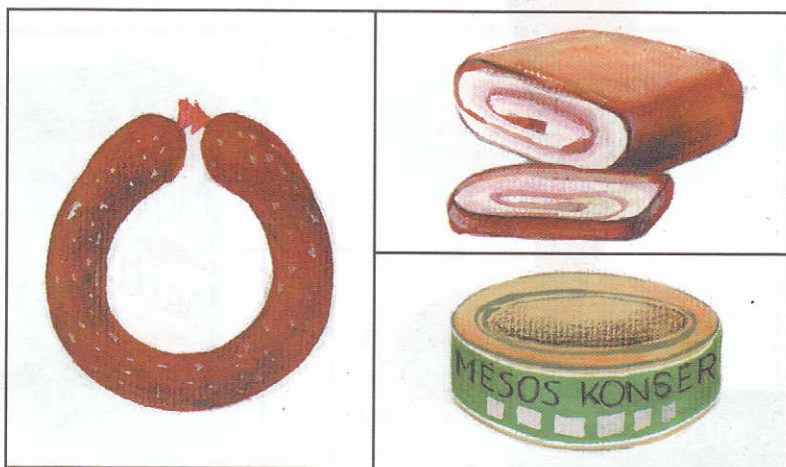

ČESNAKO GALVUTĖS

ČESNAKO SKILTELĖS

Kam vartojami česnakai?

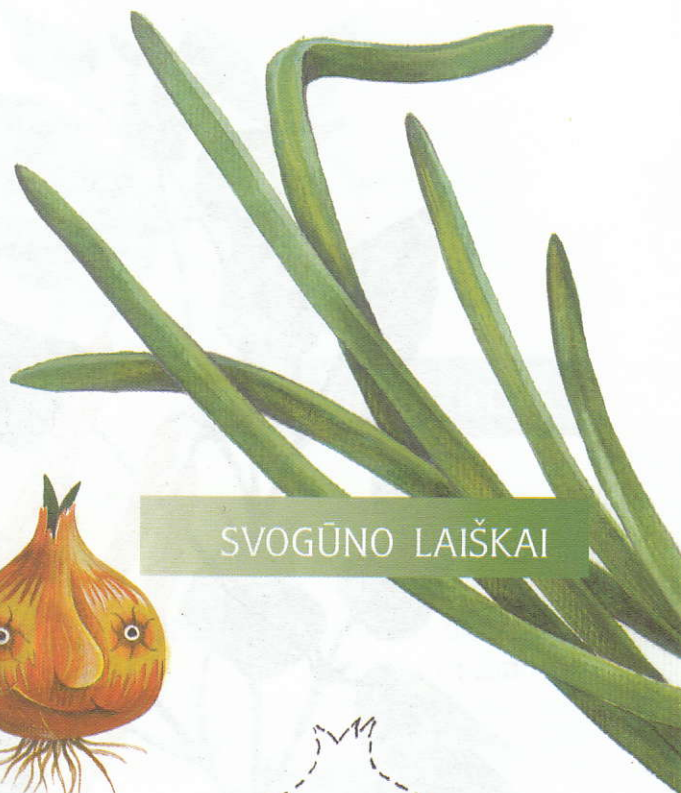

ČESNAKAS

Kiek nupiešta didelių svogūno galvučių, kiek – mažų?

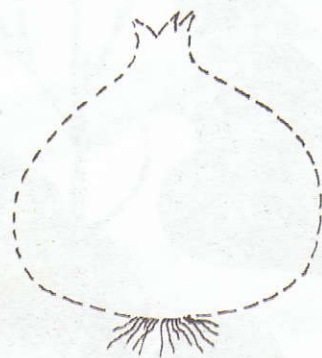
SVOGŪNAS

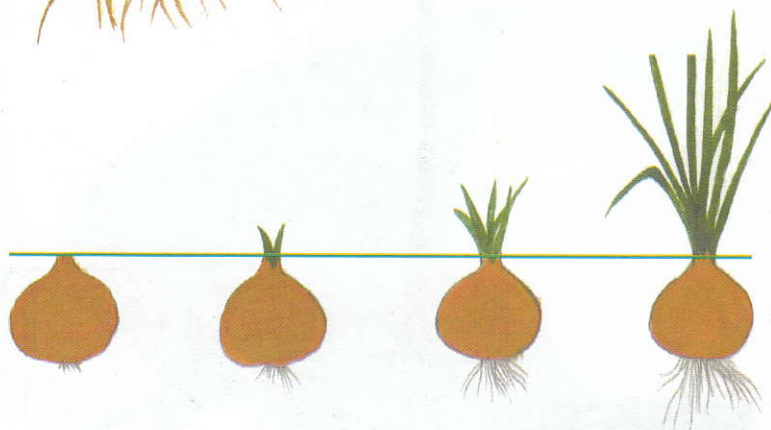
SVOGŪNO LAIŠKAI

SVOGŪNO GALVUTĖS

— 15

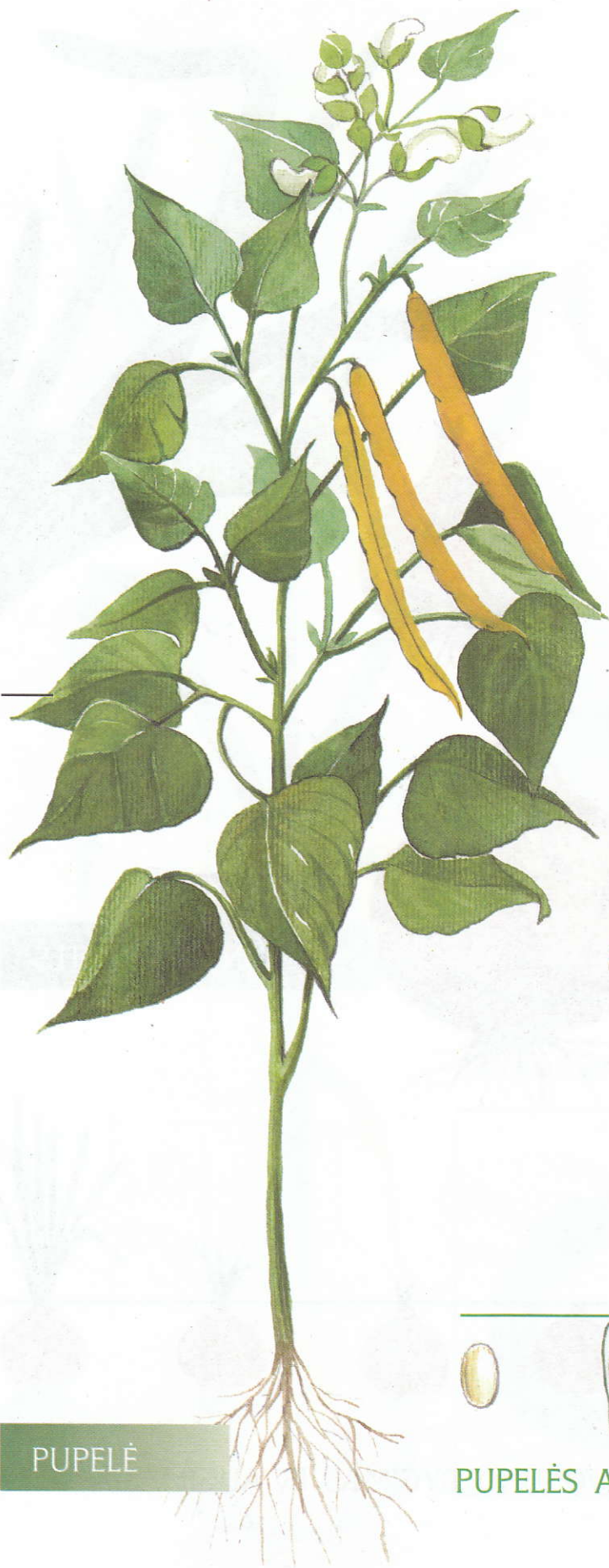

SVOGŪNO DYGIMAS IR AUGIMAS

Gerai įsižiūrėk į pupelę:

Kokios spalvos pupelės žiedai?
Kiek jų nupiešta?

16

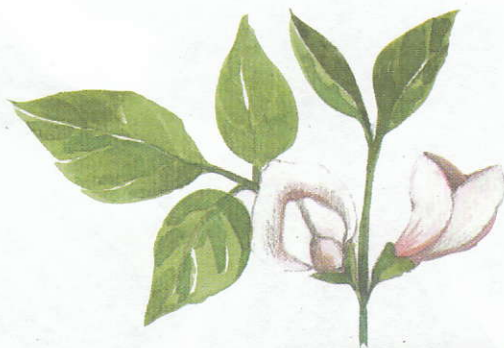
PUPELĖ

PUPELĖS AUGIMAS

Palygink pupelę ir pupą. Kuo jos panašios ir kuo skiriasi?

PUPA

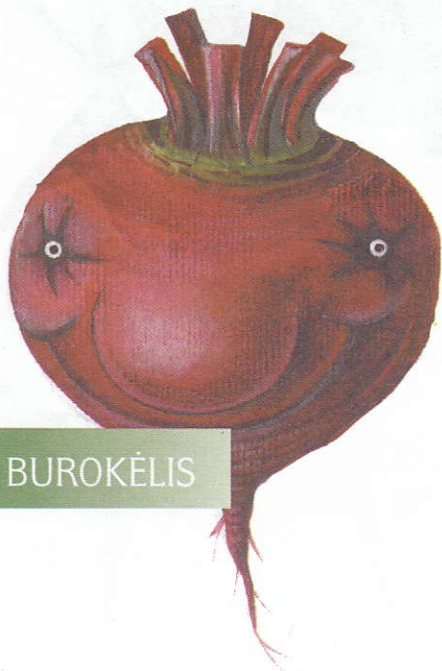
PUPOS ŽIEDAI

Kuri pupos ankštis didžiausia,
kuri – mažiausia?

— 17

Burokėlio lapus palygink su pupos lapais:

BUROKĖLIS

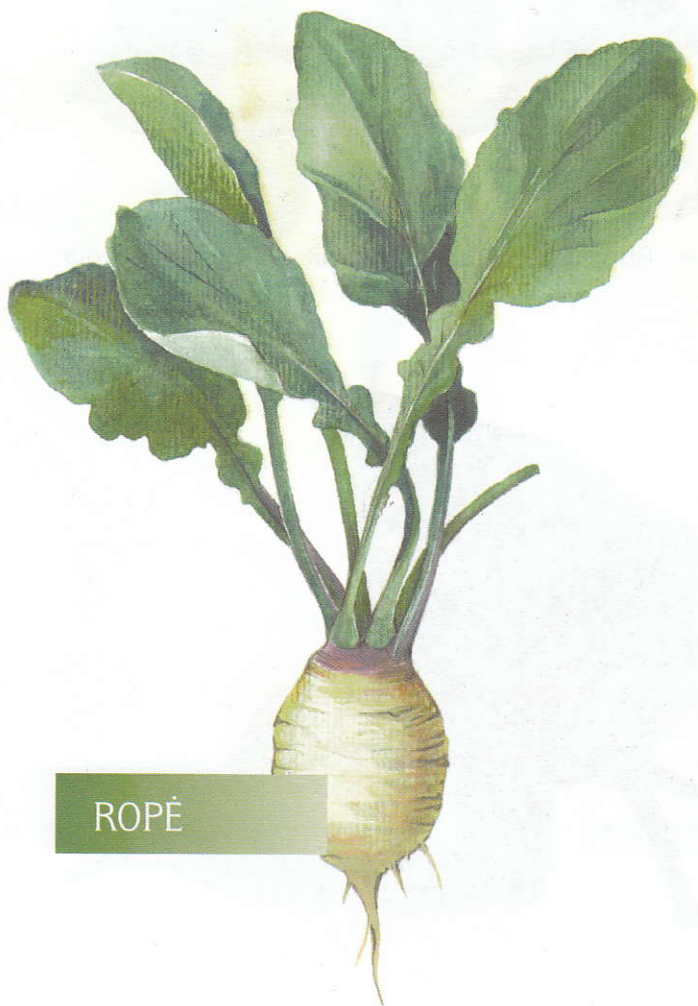
BUROKĖLIO LAPAI

Palygink kopūstą su rope:

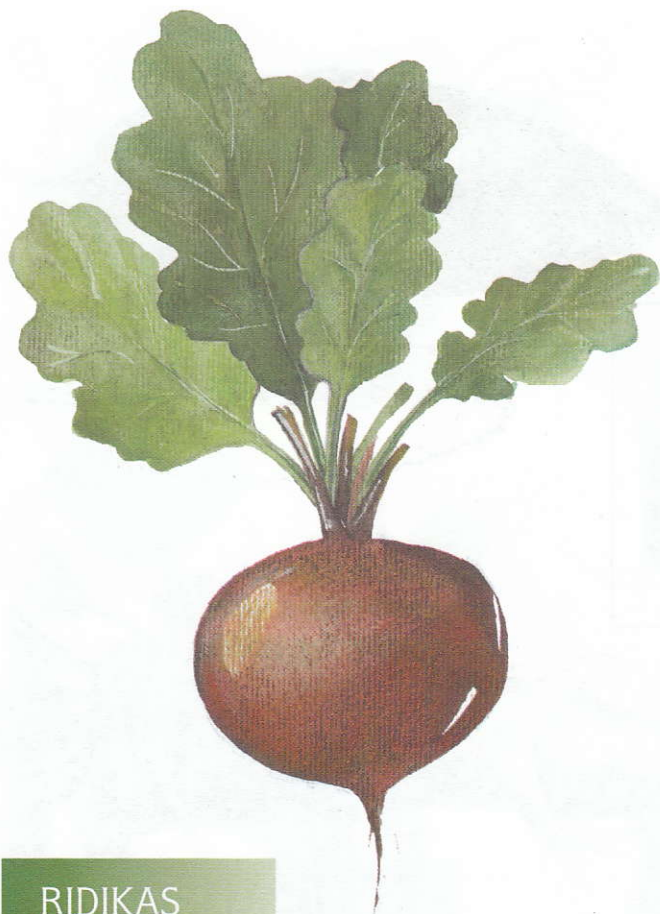
GŪŽINIS KOPŪSTAS

18

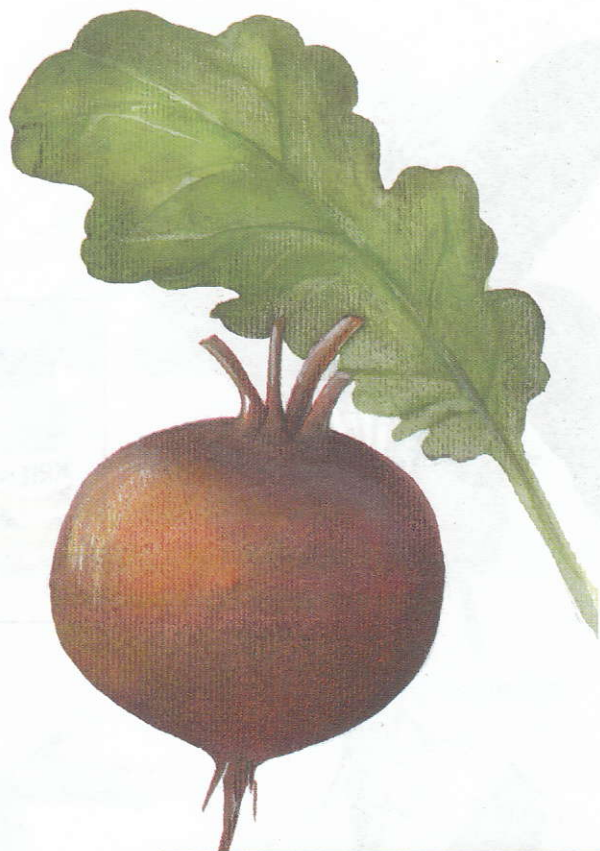

ROPĖ

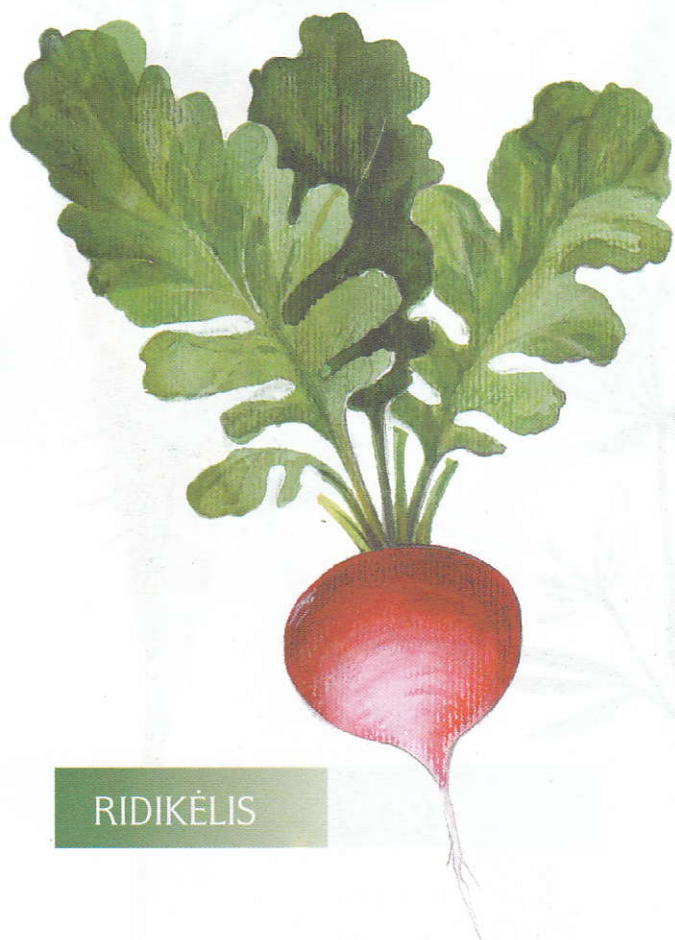

RIDIKAS

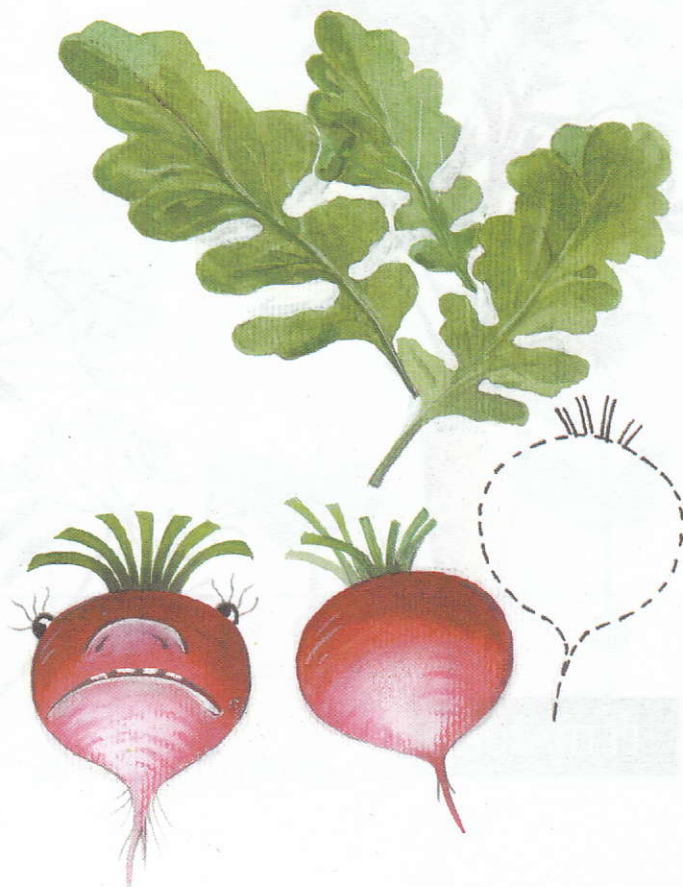

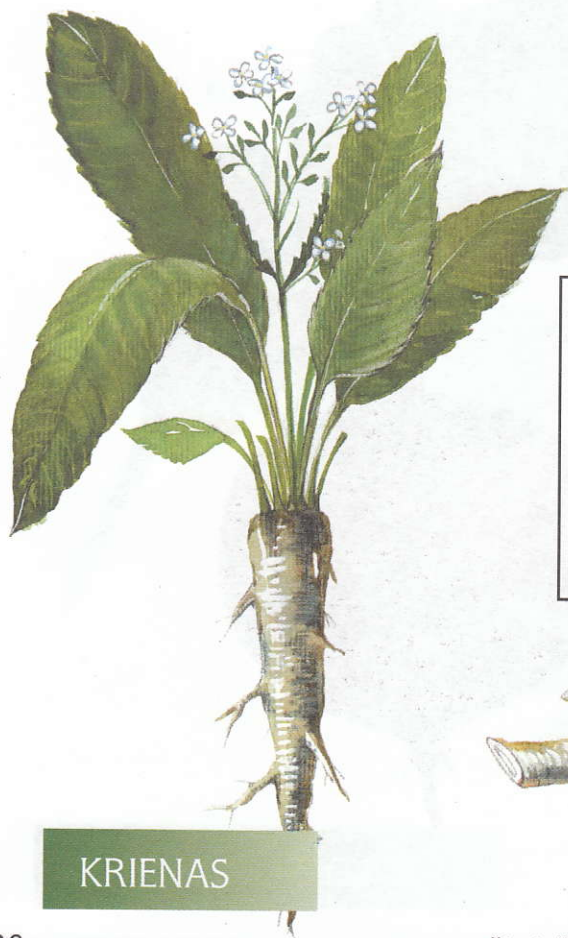
RIDIKO ŠAKNIAVAISIS

Suskaičiuok, kiek ridikėlių nupiešta.
Kiek matai ridikėlio lapų?

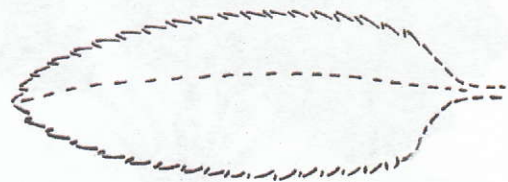

RIDIKĖLIS

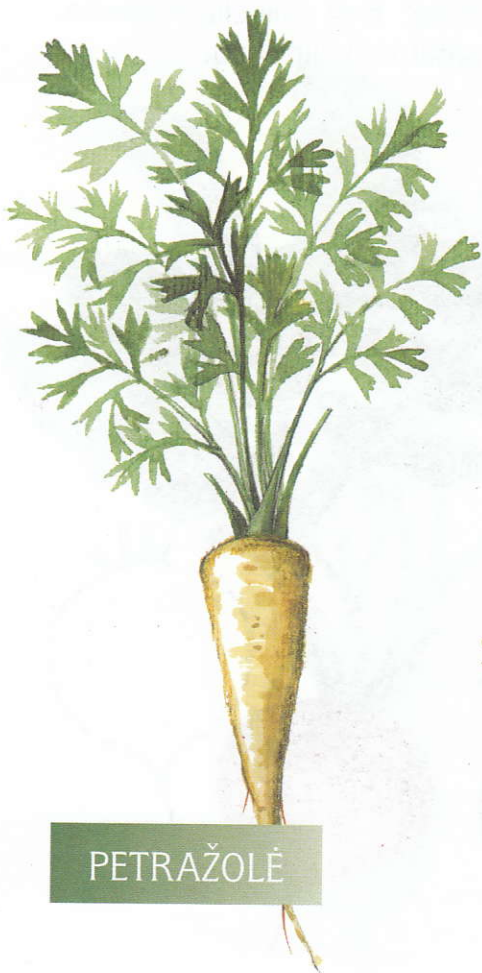
KRIENAS

KRIENO ŠAKNIAVAISIS

20

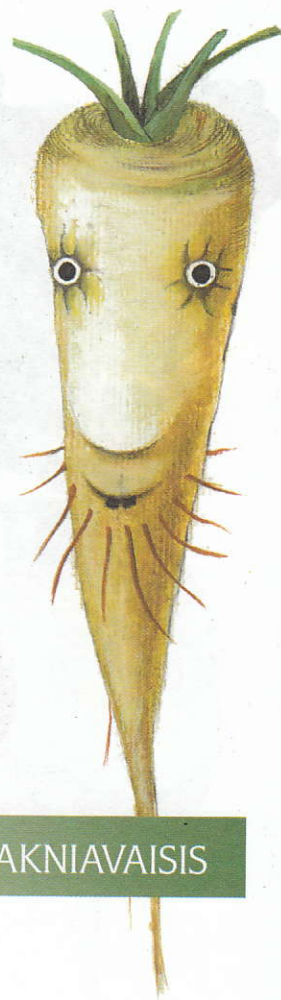
Ar pažįsti šiuos augalus? Kuo jie skiriasi?

PETRAŽOLĖ

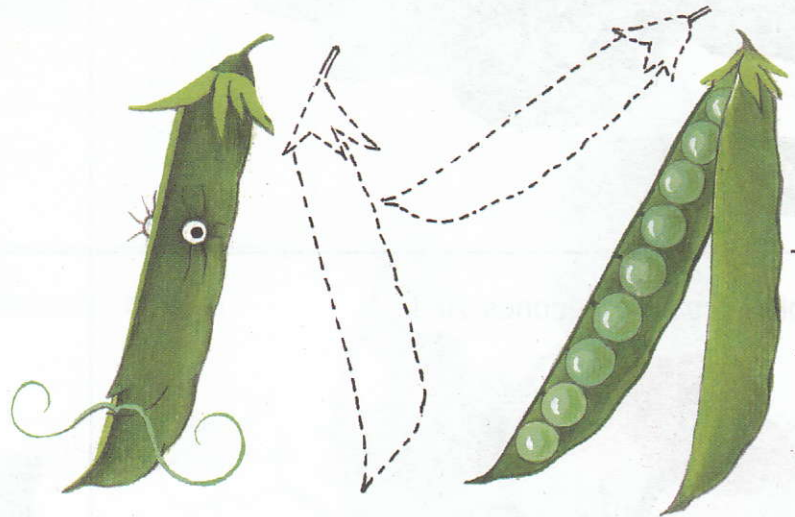

PETRAŽOLĖS ŠAKNIAVAISIS

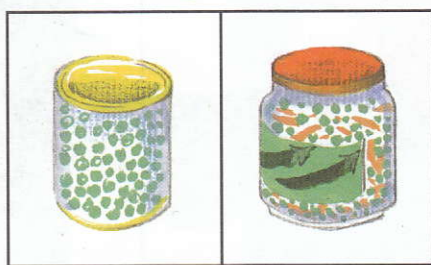

Kiek žirnio ankščių nupiešta?

— 21

ŽIRNIO AUGIMAS

ŽIRNIS

Palygink augalus. Rask, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi.

SALOTA

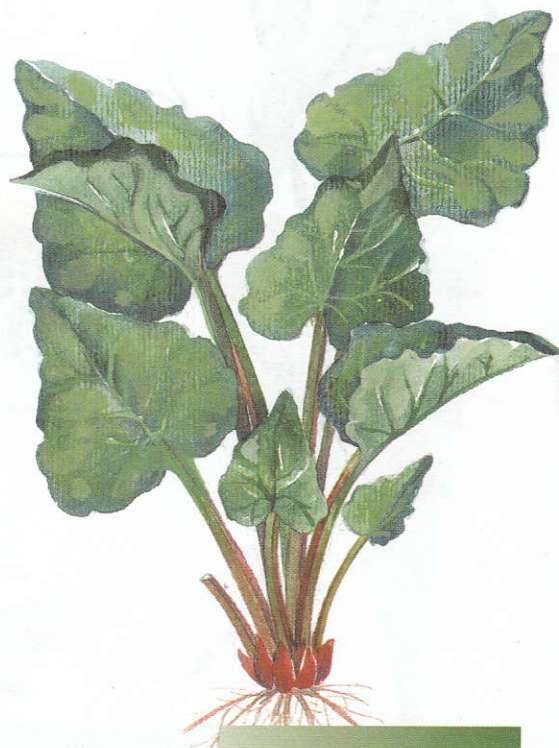
KRAPAS

22

Kokios spalvos aguonos žiedas?

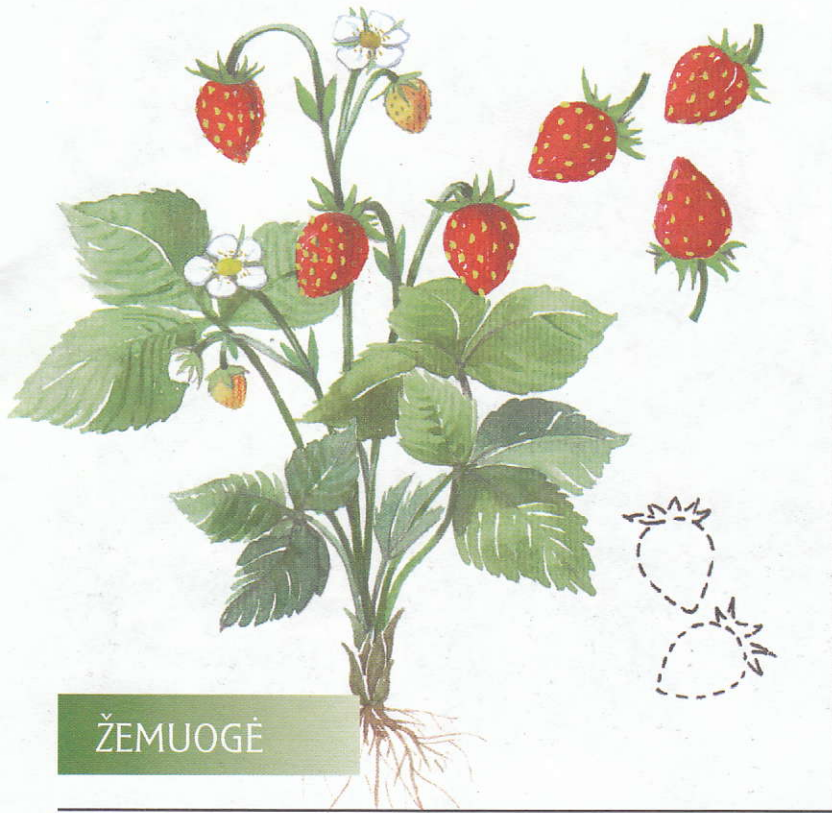

AGUONA

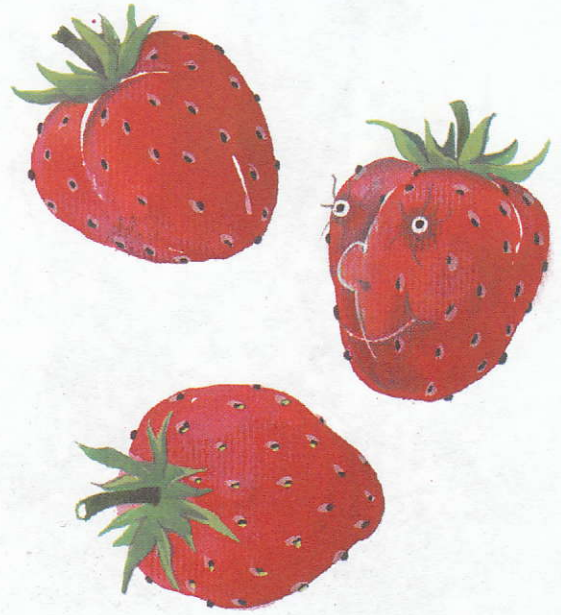

RABARBARAS

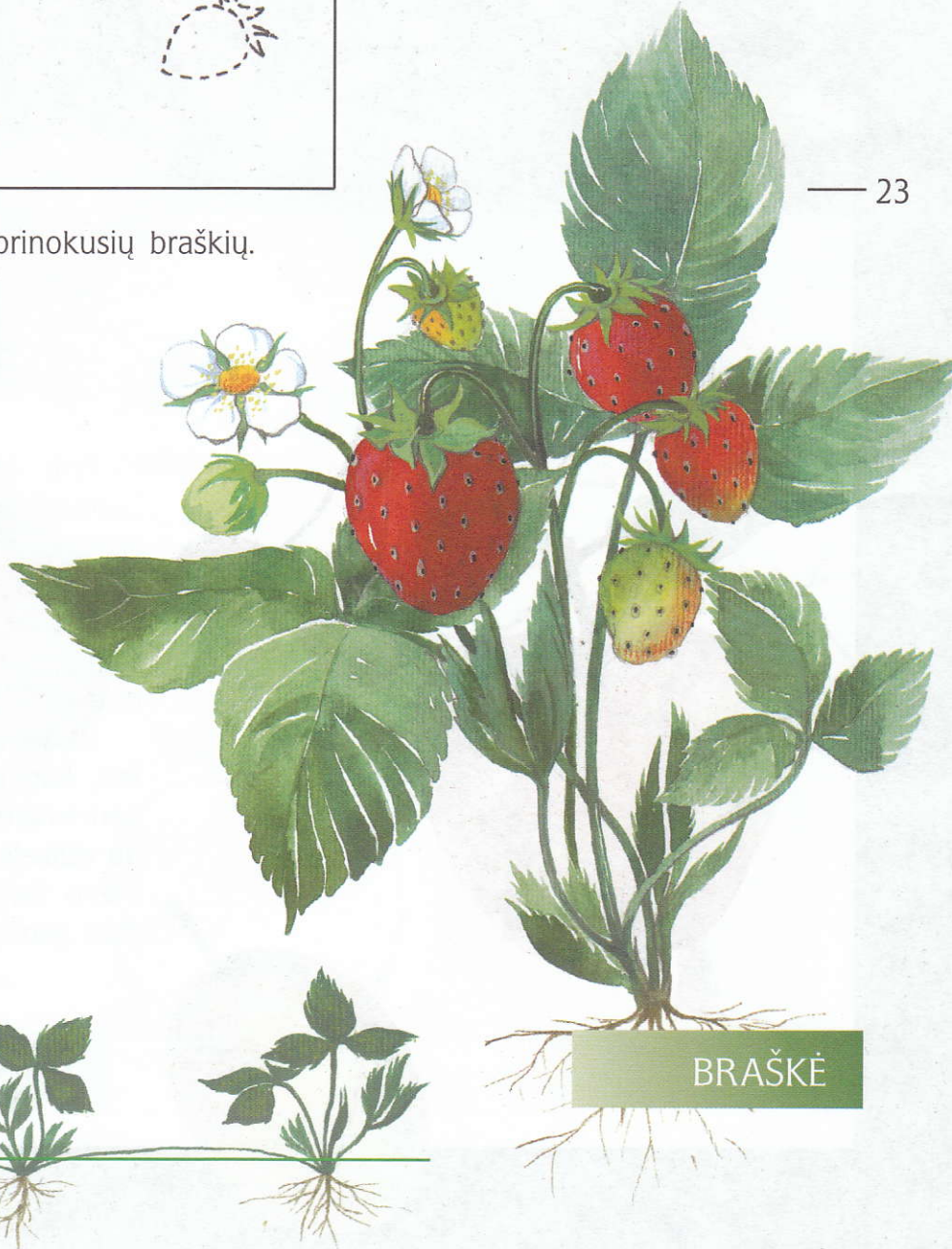
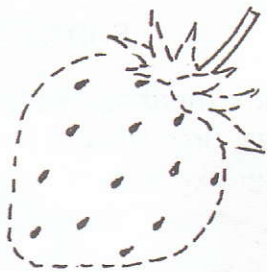
Kuo skiriasi braškės uogos nuo žemuogės uogu?

ŽEMUOGĖ

Suskaičiuok, kiek nupiešta prinokusių braškių.

BRAŠKĖ

SODAS ŽYDI

Žydi sodo medžiai, pavasario šventę švenčia. Oras smagiai kvepia, skleistūs žiedai akį veria.

Bitelės, pavasario saulės pažadintos, po orą šauda; nuo žiedelio į žiedelį nutūpusios, rūpestingai medutį renka.

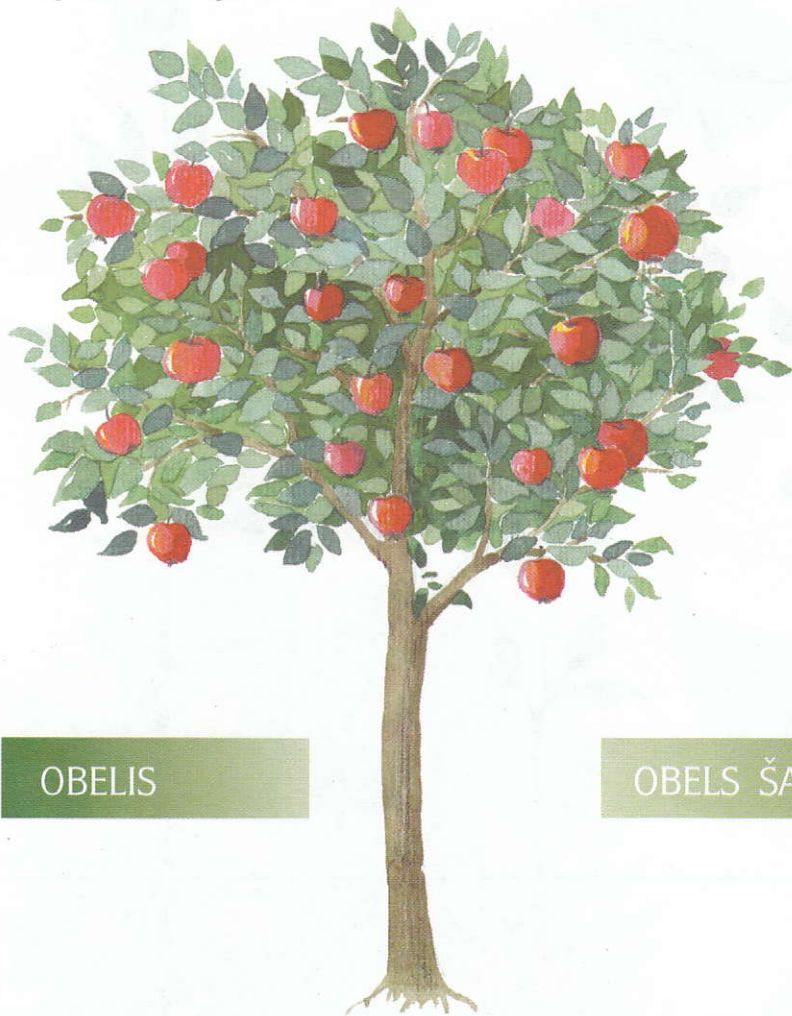
Džiaugiasi vyšnios, obelys, slyvos, kad jas bitelės lanko. Medutį berinkdamos, ant savo kūnelio žiedų dulkeles iš vienos į kitą nešioja. Vieno žiedo dulkelės į kitą krisdamos gardų vaisių mezga.

Pagal Praną Mašiotą

SODAS

Sodo augalai vienas nuo kito skiriasi aukščiu, taip pat lapų, žiedų, vaisių forma, spalva bei dydžiu.

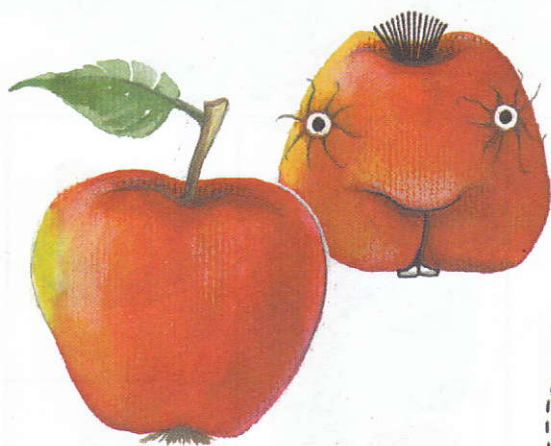

OBELIS

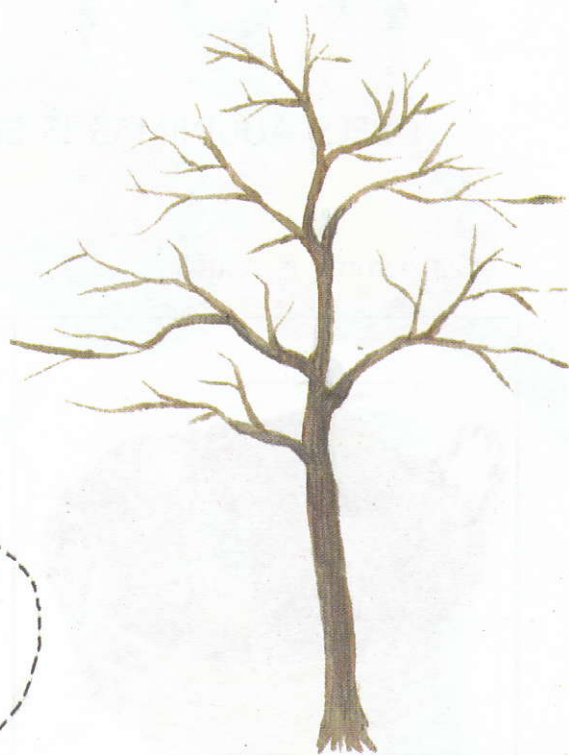

OBELIS ŠAKELĖ SU LAPAIS IR ŽIEDAIS

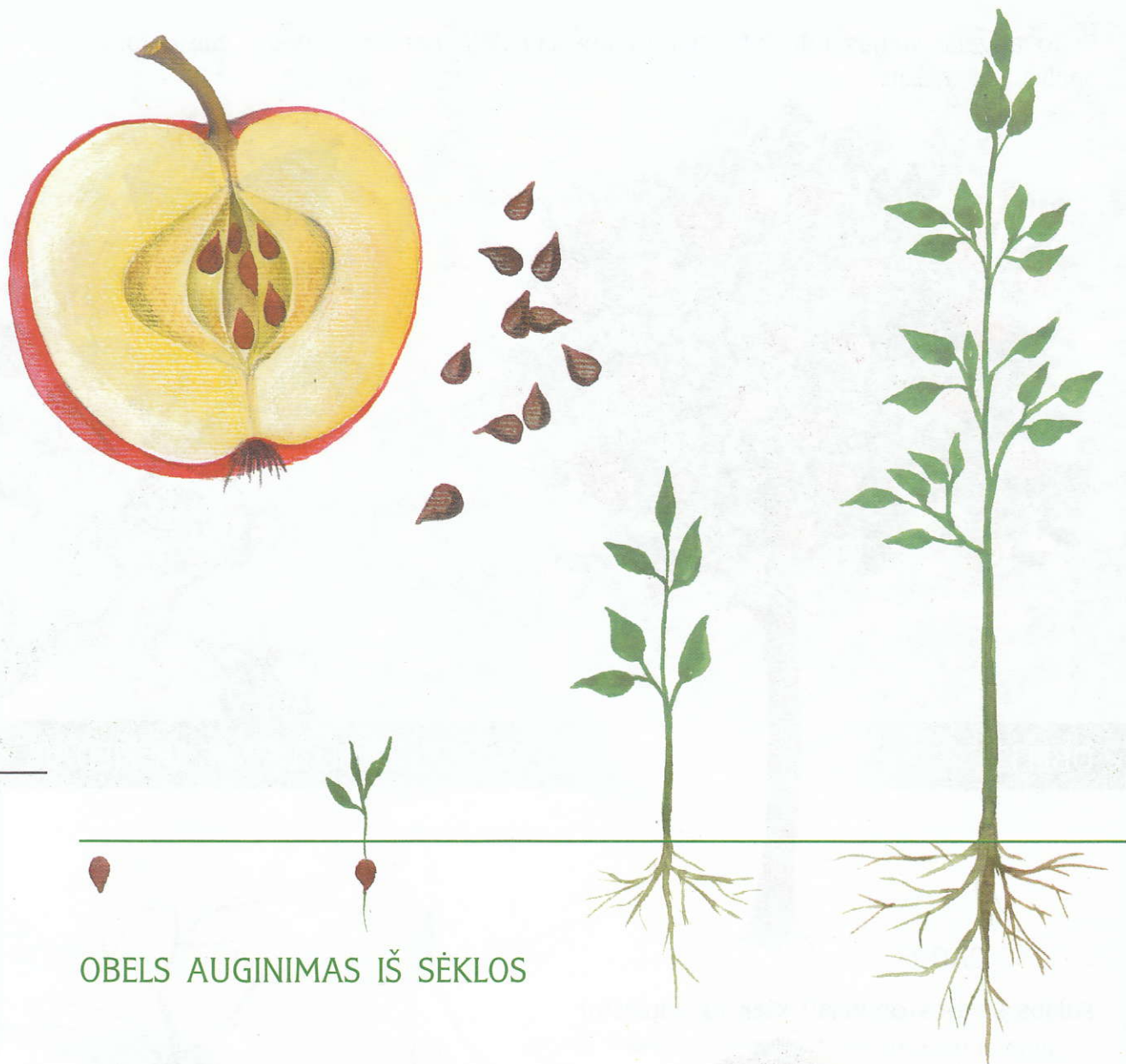
Kokios spalvos obuoliai? Kiek jų nupiešta?

OBELIS VAISIAI – OBUOLIAI

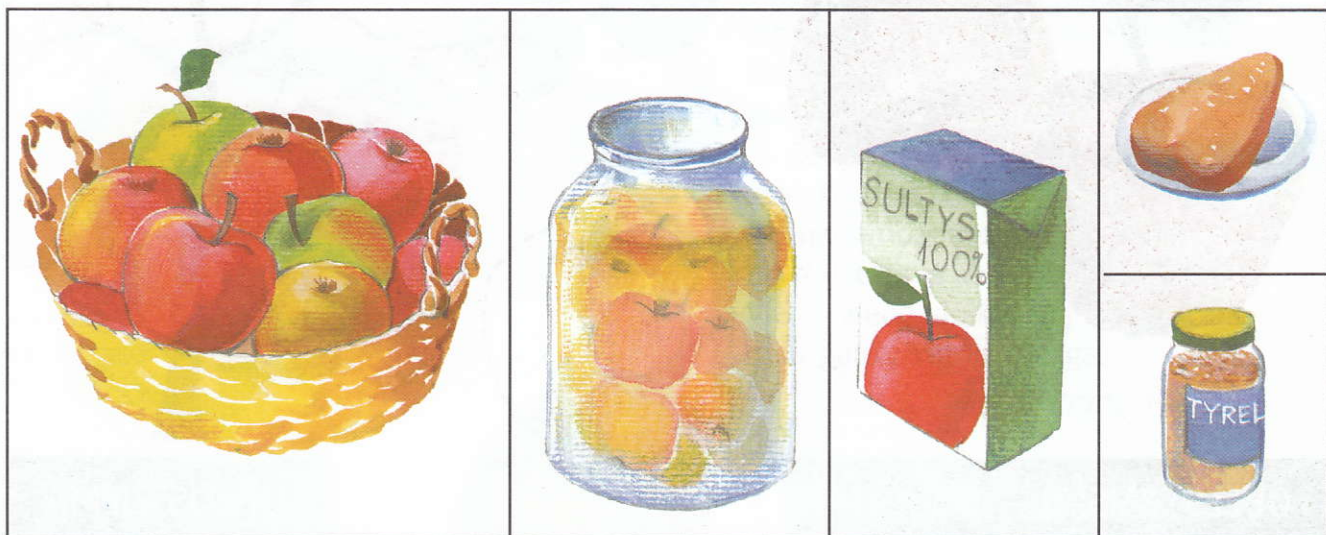

OBELIS ŽIEMĄ

OBELS AUGINIMAS IŠ SĖKLOS

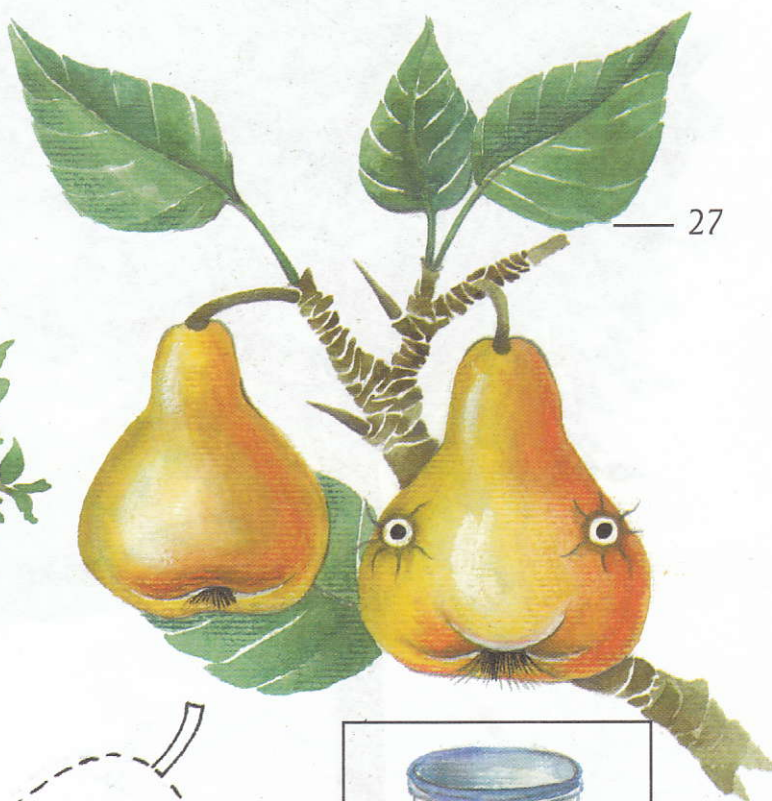
Kas daroma iš obuolių?

Palygink obels ir kriaušės vaisius. Rask skirtumus.

Kuri kriaušė mažiausia?

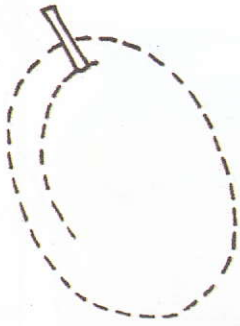

KRIAUŠĖ

Kiek slyvų kabo ant šakelės?
Kokios jos spalvos?

Kiek kauliukų turi
slyva?

SLYVA

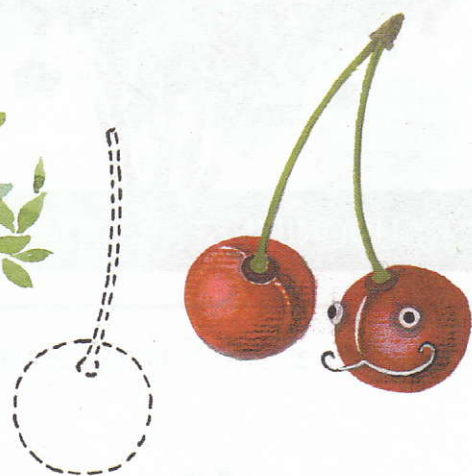
Palygink vyšnios ir slyvos vaismedžius.
Kuo jie panašūs ir kuo skiriasi?

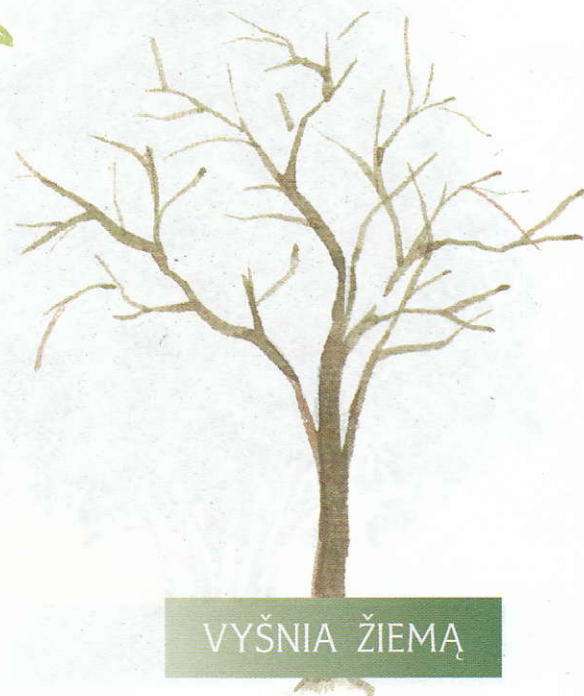
VYŠNIOS ŽIEDAI IR LAPAI

VYŠNIA

29

VYŠNIA ŽIEMĄ

Kuo panašios raudonųjų ir juodųjų serbentų uogų kekės?
Kuo jos skiriasi?

RAUDONIEJI SERBENTAI

30

JUODIEJI SERBENTAI

Kiek uogų kabo ant šakelės? Kiek yra pabirusių uogų? Kokios jos spalvos?

AGRASTAS

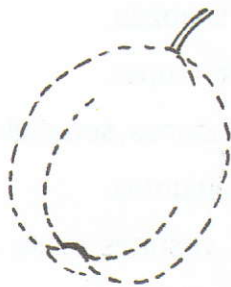

AGRASTO UOGOS

Kuris svarainio vaisius didžiausias?

SVARAINIS

MĮSLĖS

1. Ant vieno pavadžio devynis žirgus veda. (Zirnīs)
2. Geltonas kaip saulė, ant vienos kojos,
kai padejuoja – vaikus vilioja. (Saulėgrąža)
3. Žolė – ne žolė, su uodega – ne pelė. (Bulvė)
4. Troba be langų, pilna gyventojų, bet kai langai pasidaro,
tuoj gyventojus išvaro. (Aguona)
5. Raudona mergelė,
Balta širdelė. (Avietė)
6. Molio Motiejukas – aksomo pilvukas. (Slyva)
7. Raudonas ponaitis,
Pilve akmenaitis. (Vyšnia)
8. Menu menu mįslę keturgyslę,
ant galo burbuliukas. (Jurginas)
9. Ožys troboj, barzda ore. (Ridikas)
10. Raudonas žmogelis, žalia barzdele. (Morka)
11. Kalnely raudona vištelė prieš saulę šildosi. (Burokas)
12. Maža moteriškė šilkuose šnabžda. (Svogūnas)
13. Daug sesyčių vienam lopšy supas. (Žirniai ankštyje)
14. Apskritas kamuoliukas, raudonas šoneliukas. (Obuolys)
15. Maža mergelė, kasos garbiniuotos. (Rūta)
16. Keturlapis, keturšakis, ant viršūnės saulė teka. (Jurginas)
17. Maža moteriškėlė su aukso kepurėle. (Gėlė su rasos lašų)
18. Šimtas lapų,
Šimtas palapių,
Patsai ant vienos kojos. (Kopūstas)

O spalvotoji knygele,
vesk mane į savo šalį,
savo šalį stebuklingą,
kur žiedais į žemę sninga.

Tavo lapai – tai sparneliai,
imk mane į savo šalį.

Janina Degutytė